

44. szám.

Budapest, 1874.

KIS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI AR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

Kató néni, és a bolygó ikrek.

(Mutatvány „A kalász-szedő öreg asszony fia” című legújabb kalandos elbeszélésből.)

Írta: Tóth József.

(Folytatás.)

A sötét pitar kéményén zuhogva csorgott le a víz-zápor a tűzhelyre, onnan pedig a sárga agyaggal bemázolt földre, a mélyedésekben kisebb-nagyobb víztócsákat alkotva, s a szél meg-megszakadozott dúdolóssal rohant be.

A gonosz ember, a mint a szobából (melyben kicsiny remegő mostoha fiait hagyta) a pitarba nyitott, locsesanó vízbe lépett.

— Ejnye no! — mormogá — ugyan csak kurucz világ lehet odakint, ha még itt benn is egész árvíz van! No de mikor olyan nagy lyuk van azon a czudar kéményen, hogy akár a Tisza-Duna befolyhat rajta.

E szavakkal oda topieskolt a pitarajtóhoz s felnyitá. Az ajtónyíláskor előljáróban is az volt, a mit tapasztalt, hogy egy erős haragosan zúgó szélroham telecsapta a szemét-arczát esővel, miközben az ég iszonyu csattanással dördült meg mind a négy vi-

lágta felől, cikázó villámfénnyel világosítva meg a sötét viharos éjszakát, melynek csattogva dörgő zajába a gyökerestől kitépott lombkoronás élőfák s faágak recsegése s félénk, baljóslatú, borzalmasan hangzó ebvontások vegyültek.

Iszonyú éj volt az! Még a gonosz ember is egész testében összerázkódott. De a bűnös indulatok csakhamar száműzték megromlott lelkéből a csak pillanatokig tartó, s egy szentörökkévaló hatalmat nem félő borzadályt, s lehúzza nyakát s az esőt csapkodó szél elől lehúnyva szemeit, gyors léptekkel haladt a házikó keskeny tornácza alatt, a házikó végében fekvő kertecske felé, melyet a szomszéd udvarától egy alacsony, a régi idő és esőzésektől megrongált, több helyen leomladozott vályog-kerítés választott el. A dühös erdei vadmacska is így húzza össze magát, mikor kiszemelt áldozatára, valamely gyöngébb s magánál kisebb állatkára akar rohanni.

Pár pillanat alatt a kertben volt, melynek növényzetét a sűrű erős zápor a földre simította, mintha csak valaki lábbal taposta volna le, s innen-onnan a kertecske utain tova futó buborékkal ellepett sáros víz letördelt növényzárakat s kitépott vetemény-és virágtöket sodort magával.

Kaján Péter (ez volt a gonosz ember neve) elszántan — vizes arccal, lucskos ruhában, bőrig átázva sietett előre a nedves lombok között, összetaposva az utjába eső vetemény- és virágágyakat s egy helyen — hol csaknem a földig le volt omolva a vályog-kerítés, átlépett a szomszéd — Bagos Mihály — udvarába, azaz hogy átesett, mert az eső miatt túlhan lehullott s szétnállott vályogdarabokban megsúsztva, egyensúlyt veszítve elterült a hig sárban.

Gyorsan felugrott azonban s besietve az istállóba — hol a szomszéd lovai csendesen ropogtatták fogaikkal a szénát — egy, kezeivel összenyomott széna-csutakkal letörölte arczáról s kezeiről, sőt nagyjában még a ruhájáról is, a sarat. Akkor aztán eloldotta a két lovat a jászoltól s kivezette a félszer alá az ég dörgése s a nem szünő zápor zuhogása között. Épen készült befogni a lovakat, midőn hangos ugatással előfutott a szomszéd 3 nagy, mérges komondor kutyája, megrohanva az éjjeli látogatót.

— Csiba . . . kusti te! — kiáltott rájuk a zsvány elfojtott békitő hangon, mit azonban a kutyák sehogy sem akartak megérteni, magukravenni, hanem e helyett egyik erősen megkapta Kaján Péter lábát, úgyannyira, hogy ez a fájdalom miatt — a mint az eb fogai testébe mélyedtek — hangosan felkiáltott, a másik két komondor pedig nagy fogaival felöltöje szélét ragadta meg.

— Csiba ne! Kondor, Kesely, Nyakló! — kiáltá az ebeknek, mindegyiket nevével szólítva. — Hisz én vagyok, a Kaján szomszéd, a ki nem üti el a lábatokat, mikor a kerítésen átjártok . . . Hát nem ismertek?

Biz azok nem akartak ráismerni.

Ekkor a tolvaj — látva, hogy nincs sikere a szép beszédnek és rimánkodásnak, mert hát a hü ebek, mint a ház őrizői, kötelességükhöz híven: a tolvaj embert nem tartják jó ismerősnek s ha még olyan jó ismerősük is nappal, az éjnek idején rossz szándékkal jövőt lerántják a lábáról — méregbe jött s nagyot rúgott lábával az egyik komondoron, mire az öltönyét elbocsátotta ugyan, de az öltöny megragadott szélé hangos recsesenéllel leszakadt és a komon-

dor szájában maradt, mit az eb dühös morgással rázott fogai között.

Épen így járt a másikkal is. A harmadik azonban — a melyik a lábába harapott, s a melyik legdühösebb volt; — nem bocsátotta el a gonosz embert, s mindig mélyebben nyomta bele fogait a tolvaj lábába úgy, hogy az a sajgó fájdalom alatt érezte: mily sűrűn csepeg alá a vére. A hangos vonító kutyaugatást mindazáltal nem vette észre senki Bagos szomszéd házában, mert az ég szünet nélkül dörgött, csattogott; a zápor pedig zuhogva omlott, s ott benn nem ébredt fel senki a vihar megszokott üvöltésére, mert hát e mellett aludtak el.

— Ej azt a születésedet! — ordított a gonosz ember.

— Hát te már csakugyan össze akarsz marcangolni?! megállj hát no, majd adok én neked!

Ezzel egy — a kocsizhoz támasztott rudat emelt fel s úgy vágta fejbe a dühös ebet, hogy az rögtön elterült véres lába előtt, mit látva a másik két eb, ijedten futott messzebb, s szűkülő félnék vonítással szaladgált a gonosz ember körül, hol közelebb jöve, hol messzebb szaladva tőle, de egészen el nem hagyta.

— No ez már nem beszélget többet, mert ugyancsak fejbesimitottam, — mondá a rozlelkű ember, kinek most már nem fájt oly nagyon a lába (majd fáj az még!) mert elszibadt a vérvesztés miatt. — Most hát rajta, siessünk, mert majd egyszer elhallgat a magas ég nagy bögéje!

(A gonosz ember a magas ég nagy bögéje alatt a mennydörgést értette, csufolódo káromlással.)

Ezzel gyorsan felszerszámozta a lovakat s a kocsiz elé fogta, aztán pedig a kapuhoz ment, hogy felnyissa. Ez azonban, nagy megdöbbenésére, lakattal volt bezárva. — „Ezen ugyan ki nem megyek! — gondolá Kaján Péter, a kajánlelkű szomszéd. — Már most mit csinálják?! A lakat igen erős, le nem törhetem, másként pedig innen ki nem hajthatok, ha mindjárt ezermester lennék is!“ — Mindenképen megkísértette felnyitni a lakatot, de lehetetlen volt. Egyideig ott tűnődött ázva-fázva a nagy zápor alatt, végre — nem találhatván más módot a kocsival leendő kimenésre — elhatározá, hogy

a kerítésen fogja áthajtani a lovakat. Veszedelemes, nyaktörő munka volt, de másként nem lehetett.

„A kerítés ott, a hol átjöttem, majdnem a földig le van ronesolva, s ha még egy kis rést ütök a falon, a mind kocsim átférhet, egy jó nagy zökkenésnél egyéb nem történik.“

Gyors léptekkel ment a félszer alá s megcsapkodva a lovakat, a kert kerítéséhez hajtott — hova a komondorok folytonos ugatás, vonítás közt kísérték — s egy rúd-dal (talán éppen azzal, amelyikkel a kutyát megütötte) ledöntötte a kert falát, mely anyival könnyebben történhetett, mert a nagy zápor miatt az a nélkül is vékony és puha fal egészen át volt ázva és megrepedezve. Midőn a fal lezuhant, kezébe vette a gyeplőt s felült a kocsira.

— Gyí te, gyí te ne! — kiáltá a lovak közé csapva, s azok megijedve, horkolva mentek neki a zökkenős útnak keresztül a falon, s egy nagy zökkenés után a kocsit átesett a falon.

— Jól sikerült! — mormogá a tolvaj s nem törődve sem esővel, mely a nyakába ömlött, sem villámmal, sem dörgéssel, a házikó elé hajtott, hova belépve meggyújtá a mécses s ruháikba öltözteté a remegő kis ártatlanokat.

— Most már csakugyan elmegyünk! — vigyorgott az ördögi ember, karjaiba fogva a síkoltozó gyermekeket, kiket el akart ölni. — Ne visítsatok ám a fülembé, mert mindjárt kitekerem a nyakatokat.

— Ne bántson édes apám, nem voltunk mi roszak, édes apám . . . édes apám! — jajgattak a szegény ártatlanok.

— Nem hallgattok? . . . Mindjárt agyonütlek.

A megrémült, kétségbeesett ártatlanok elhallgattak, de nem hallgatott el az Isten szava, az ég, mely nagyot dördült a gonosz ember feje felett. A tolvaj-gyilkos megtáptá zsebét.

— Jól van! itt a bicskám! — fellépett a kocsira s közécsapott a lovaknak: — „Gyí te! hajnalra odaérjünk!“

(Folyt. köv.)

Három huszár.

Szép Erdélyországban . . . ah mi busító van,
Mi szívet-szaggató fájdalom e szóban!
Magyar hazánk bájos tündér Ilonája!
Gyászos fekete lett arany fürtü szála.

Zugó szél képében ha felkerekedik,
Elmegyen bánatunk magasló bérczedig,
S magas bérczeiden nyögve török széjjel:
Jó éjszakát magyar, jó éjszakát székely!

Szép Erdélyországban gyászos idők járnak,
Piros vér harmatja a fünek, virágnak;
Kik ezelőtt békés szomszédságban éltek:
Egymást tüzzel-vassal pusztítják a népek.

Inség, könnyhullások a belhad gyümölcse,
Nincs, a ki napjait szorongva ne töltse;
Csak a ki a csaták kétes utját járja:
A katonának van néha jó órája.

Egy oláh falunak három huszár vágat,
Mind a három torka kegyetlen kiszáradt;
S imigy gondolkodnak: a lovat valami
Pinczegátor előtt meg kén akasztani!

Lemenő-félben volt már az égen a nap,
Hogy vitézeink a faluba toppannak;
Gyanakszik, fél a nép, s bámul a jötteken,
S nyolvöket sem érti, az a veszedelem.

A bíró sejtí egy kicsint a magyar szót,
A szóló oldalán kiváltkép ha kard volt,
S a mi huszárjaink érthetőn beszélnek:
Abrakot a lónak, bort az emberének!

A bíró hajlongott, tipegett nagy lomhán,
S vagy két nyakatekert magyar szót morogván:
Fejéve'-kezével intett, mutogatott,
Hogy menjenek hozzá, minden kés en van ott

És házánál talpra állott minden lélek,
Mivel a huszártól rettentően féltek;
A fáradt lovaknak volt abrak meg széna,
Csünkig állott benne a szellő, a héja.

De még odabent volt ám egyszer a nagyja,
Vendégit a bíró szívesen fogadja!
S eleikbe annyi bort, peccenyét rakuak:
Hogy az elég volna fél-huszárszázadnak.

Tetszik a multság, — a kancsó fogy, telik,
De a jó bornál is jobban tetszik nekik
A biró szép lánya, piros az orcája,
S két szeme a szikrát mint a tüzkő hányja.

Áldom az Istened! édes gyöngyvirágom!
Hogy termettél ezen a görbe országon?
Jer velünk, — élélünk együtt olyan szépen:
Hogy az angyalok is kaczagják az égben.

A lány hallgatta, bár nem érté a nyelvet,
De a sziv jó tolmács, az mindent megfejtett.
Elpirult egy kicsit, s piros szélü szája
Egyet mosolyodott a három huszárra.

A szép nyalka fiúk neki is tetszének,
Istenem, beh mások az oláh legények!
Lomposak, czammogók, mint egy öreg medve; —
Ez meg mintha mindjárt szárnyra kerekedne.

A leánynak mégis nem tetszett egy dolog:
Hogy zsugori apja most úgy sűrög-forog;
Hogy oly pocséklást tesz zab-, széna és borral,
S gondolkodott: vajjon magában mit forral?

Elég az hozzá, hogy nyomára jött szépen:
Mikép á l o m p o r van az apja kezében;
Azt is tudta már most, honnan küldték neki....
S készen volt a három huszárt megmenteni.

S addig sompolygott és motozott, míg végre
Szitált hamut tett az álompor helyére;
S könnyült szívvél nézte, hogy furfangos apja,
Vendégit ugyancsak éteti, itatja.

A multság közben setét lett egészen,
Csapatja várta a három huszárt régen;
Mivel úgy volt a szó, hogy ha meg nem térnek:
Bajuk van.... s a falut rohanja meg értek.

Hanem hiszen annak sem volna jó dolga,
Ki a tölt kancsónál mindenre gondolna;
Vitézink mulattak, — az ilyen jó gazdát,
A csillagos égnél feljebb magasztalták.

Egyik a csákóját nyomta a fejébe,
Hogy csak úgy nyult belé a vén oláh képe,
Nézd csak az öregből milyen huszár lenne...
Nézték... szörnyü kacaj támadt rá egyszerre.

Másik a hatvágást csinálta meg, — s kardján
A csorbát s vérfoltot büszkén mutogatván:

Hajtogatta vasát, mintha káva volna,
S rémséges dolgokat beszélt elő róla.

Ittak... ittak... de az öreg utoljára,
Rátekergetvén a jó bor a lábára, —
Ültében elaludt... s a pajkos katonák,
Hogy menjen feküdni, az ajtón kitolák.

S csak a kellett neki, — alig hogy kilépett:
— Mert hisz a vén róka épen nem volt rézég —
Elvegyité a port a jó kancsó borban,
S hogy is szak, örömmel leste alattomban.

Tudta már a dolgot a fél-falu népe,
S készen volt a biró minden intésére;
Kíváncsian várván, hogy e nehéz álom
Mikor vesz már erőt a három huszáron.

Megszólalt pedig már a kakas éjféltre,
Hogy a hasitékon a biró benéze,
Meglátni a huszárt, hogyan szédül kábul,....
— De azok danoltak torkuk szakadtából.

Megcsóválta fejét, s darab idő mulva
Lábujjhegyen eljött hallgatózni újra;
A nóta már nem szólt, — de még beszélgettek,
Nagy boszuságára a kaján öregnek.

Midőn harmadszor jött, tetszett már a hajnal,
A huszárok lova enni kért nagy zajjal;
Soká fülelt, — s minden volt nagy csendességben,
S gondolta: no már most egy lélek sincs ébren.

Egy szokása van a bús magyar kedélynek:
Hogy a bor közt gyakran elhallgat, elmélyed...
Ült a három huszár... a végig gyúlt mécsbe
Mint egy élő bálvány, meredt szemmel nézve...

Az öreg bonyitá az ajtót csöndesen...
S rögtön felrezzentek vitézink a neszen,
Hahó öreg gazda! igazodj' csak elő!
Ha már kitisztultál, — jer, kezd újra elő...!

És kezébe nyomták a rettenő kancsót,
Itatták erővel, — szabadulás nem volt.
Birónk tátongott, mint a vízbe fult csirke,
A hamus bortól s az irtózástól szinte.

Mig ezek így folytak, — kiviradt egészen,
S rémületes lárma támadt a helységben,
Hova nagy robajjal ront egy huszár-század,
Kérvén az elfogott, megölt czimborákat.

Hol nincsen áruló? mindjárt volt, ki szóla:
Jaj, ne bántsatok! én nem tehetek róla!
Altatót adtak be a bírónál nékik,
Én nem is tudtam, hogy virradtig kivégzik.

Virradtig kivégzik?... ejnye a ki áldott!...
Majd adunk mi nektek kutya-mulatságot.
Zsivány birátok is, tudom, azt a perczet
Megátkozza, melyben a világra termett.

Most a bős csapat a bíróházhoz nyargal,
Lángoló boszúval és villogó karddal;
De im kit látnak ott? az udvar közepén
Hajadon fővel áll a három vig legény.

Hogy világos van, azt látták mind a hárman,
Csak a felett voltak bizonytalanságban:
Hajnalesillag-e az, vagy a nap az égen,
A mely szemekbe nevet olyan szépen.

Hé pajtás! éltek-e, vagy már meghaltatok?
Hisz a falu végén azt mondták rólatok,
Hogy láb alól ez a bíró eltépett . . . .
De hisz akkor el is bántunk vón' mi velek!

Micsoda? A bíró? a mi kedves gazdánk?
Hej csak mindig ilyen emberre akadnánk!
Mond a három huszár, — s azzal neki esett,
Ölelte, csókolta a rémült öreget.

Erre lováról a többi is leszálla,
Moleg lett ismét a vén bíró konyhája;
Keservesen nézte, mint fogy széna, abrak, —
S boros hordájában van dolga a csapnak.

Szép leánya pedig örvendett lelkébe:
Hogy roszabb nem lett a gonosz tréfa vége;
De nehoztelt egy két pajkosabb huszárra,
Ki erővel csókot nyomott az ajkára.

Hogy jól ettek ittak, szedték a sátorfát,
A három álmost is lovára feltolták;
S ezer köszönetet mondván a gazdának:
A faluból gyorsan el — kivágtatának.

Nagyot sohajtott a szép leány utánok . . . .
S szemével kísérte míg csak egyet látott;
De az apja csakhogy meg nem ölte magát:
A veszett magyarnak, hogy a mérég sem árt.

De bezzeg ő! mindig álmos volt és lomha,
Most altatót kapott, szentül azt gondolta:
Ez a hit s a hamu úgy megártott neki,
Hogy nem tudták harmadnapig felkölteni.

— Tompa Mihály.

Az erős János.

— Mese. —

Volt egyszer egy szolgál, a kit Jánosnak hittak, és az oly roppant erős volt, hogy csak az erős Jánosnak nevezték. Ez a János egy fősvény molnárhoz, a ki egy garast sem szokott fizetni, beszegődött három pofonért. Hanem a molnár egy idő mulva szeretett volna tőle megszabadulni, s ehhez így kezdett. Egy napon ki akarta tisztíttatni régi kutját, azért ezt mondá:

— Jancsi, menj le! — a többi legényeknek pedig parancsolá, hogy egy malomkövet dobjanak utána.

Ezek úgy tettek, a mint mondva volt; hanem a malomkö Jancsinak éppen a vállára esett, úgy hogy feje a kö lyukán át bujt, s midőn a kutból kijött, felkiáltott:

— Nézzétek csak, minő szép gallérom van! — és nyakában a malomkövel elkezdett táncolni.

A molnár ezután még mindenféleképp fortélyoskodott, hogy Jancsit elmenetelre bírja; de semmi sem használt, s neki legalább két pofot ki kellett tartania. Az elsőt Jancsi két ujjal adta neki, s attól egy hétig az ágyban fekiüdt; a másodikat három ujjal, s attól majdnem halva maradt; a harmadik pofot elengedte neki a jószivű Jancsi.

Ezután elhagyá a szolgálatot s egy juhászhoz szegődött el bojtárnak.

Midőn másnap a nyáját ki akará hajtani, a juhász ezt mondá neki:

— Jancsi, a juhokat mindenhová terelheted, csak az óriások hegyére ne.

— Jól van, — felelé János, és éppen oda hajtotta a nyáját.

Alig volt ott, már is elösiertt egy óriás s rá kiáltott:

— Mi dolgod van itt az én hegyemen?

— Mi közöd hozzá! — viszonzá János, s három ujjával fültövön ütötte; az óriás egész hosszában elterült a földön.

Este János elbeszélte gazdájának a történetet, ez pedig fejét csóválta és mondá:

— Az efféle csak megjárja egyszer, de másodszor nem. Holnap más hegyre hajtod a juhokat.

— Jól van, — felelé János, és elkezdett egy dalt dúdolni.

Másnap reggel János megint az óriások hegyére hajtotta a nyáját. Tüstént megjelent egy óriás és kiáltá:

— Mi dolgod van az én hegyemen?

— Mi közöd hozzá! — viszonzá János, s négy ujjával úgy fültövön vágta az óriást, hogy soha többé semmije sem fájt.

— Csak tudnám, minő ország fekszik a hegyen tul, — gondoló János; — mert ha az nem lenne valami különös tartomány, az óriások nem állnának itt őrt.

Hazament gazdájához és mondá:

— Vedd vissza nyájadat, meguntam a bojtárkodást és elmegyek az óriások földjére.

A juhász le akarta őt szándékáról beszélni, de János nem hallgatott rá, s elindult az óriások hegyére.

Az egy magas, magas hegy volt, melyre föl kellett másznia, a hegyen tul pedig egy mély, mély völgy feküdt, melyben egy pompás várkastély állt.

Ez megtetszett Jánosnak.

— Ott jobb életnek kell lenni, mint a molnár házában és a juhász kunyhójában, — mondá János; leszállt a hegyről és bement a várkastélyba.

Ej, az volt ám a pompa! egyik szoba szebb a másikonál, s az utolsóban csupa óriáskabát függött. János azután az istállóba ment; ott állt három ló, ezek oly szépek voltak, hogy szebb még a császár istállójában sincs. Az egyik szürke volt, a másik pej, a harmadik fekete. János oda ment és megsimogatta a szép állatokat.

Ekkor egyszerre kiáltani hallá:

— Jancsi! Jancsi!

Körülnézett, de egy ember sem volt az istállóban. És újra hallá:

— Jancsi! Jancsi!

Ekkor észrevette, hogy a hang a szögletből jön, hol a szürke állt. Oda ment, és a szürke ismét mondá:

— Jancsi! Jancsi!

— Mit akarsz? — kérdé János.

A szürke felelé:

— Nyergelj meg, és lovagolj rajtam az üveghegyre; de ne engedd, hogy téged ottfön elfogjanak, és szerencsés leszesz.

— Engem elfogni? — mondá János, — no arról majd én felelek.

Megnyergelte a szürkét és ellovagolt; az pedig sántikált, hogy szinte megszánta volna az ember. Mielőtt János az üveghegyhez ért, egy falun kellett keresztül mennie; ott a gyermekek utána szaladtak, az öregek pedig nevettek s kiáltották:

— Mit akar ez az ő sánta gebéjén?

De János azt gondolá:

— A ki utoljára nevet, az nevet legjobban.

Miután a falun keresztüllovagolt és az üveghegyhez ért, a szürke háromszor meg rázta magát. Sántitása azonnal megszűnt, és János pompásan fel volt szerelve. Aranyos fegyverzete volt, fején aranysisak s oldalán hatalmas csatakard.

— Ej, minő ékes legény lettem! Ez már tetszik nekem! — kiáltá János, ki az üveghegyben visszatükrözve látta magát.

Ekkor a szürke mondá:

— Most ülj erősen a nyeregben, Jancsi, vigyázz, és ottfön emberül vágj közéjük!

— Szürkécském, — felelé — te még nem ismered Jancsit, máskülönben tudnád, hogy ő ért a viaskodáshoz.

Ekkor megindult a szürke, és hatalmas ugrásokkal felvágatott az üveghegyen, hogy csak úgy szikrázott. A hegy tetején pedig Jánossal egy nagy térre futott, hol fegyverjátékot tartottak s hol vagy ezer lovag volt összegyűlv. Közülök most sokan előugrattak, hogy Jánossal harcot kezdjenek, hanem ő olyan csapásokat osztogatott, hogy ellenfelei megrettentek és megadták magukat.

Midőn pedig a király őt üdvözölni akará, hirtelen megfordította szürkéjét és eltűnt. Minthogy éppen éj lett, mikor a hegyről leért, aranyos fegyverzetében viszatérhetett a várkastélyba, a nélkül, hogy valaki észrevette volna.

Másnap reggel, midőn az istállóba ment, hogy a lovak után nézzen, megint hallá kiáltani;

— Jancsi! Jancsi!

— Mit akarsz, szürkécském?

Hanem a szürke ezt mondá:

— Nem én hittalak, hanem a fekete.

János tehát a feketéhez ment s kérdé:

— Mit akarsz, feketécském?

— Nyergelj meg, és lovagolj rajtam az üveghegyre, de ne engedd, hogy téged ottfön elfogjanak, és szerencsés leszesz, — felelé a fekete paripa.

— Elfogni, azt mondod? kérdezd meg a szürkét, ha Jancsi hagyja-e magát elfogni? — viszonzá János, fogta a nyeret s a kantárt, megnyergelte a feketét és ráült.

Midőn kilovagolt, a fekete is sántitott, hogy szánalom volt nézni, s az egész falu kinevette Jánost. Ez pedig büszkén ült sánta gebéjén, mint egy császár, s ezt gondolá magában:

— Ha ti azt tudnátok, a mit én!

Midőn az üveghegyhez ért, a fekete paripa háromszor megrázta magát, — és János rá sem ismert sem lovára, sem magára, annyira ragyogott arany fegyverzete és pompás tolakkal díszlő sisakja.

— Most erősen ülj a nyeregben, Jancsi, és ottfön emberül vágj középök! mondá a fekete, és János felelé:

— Jól van, már tudom a többit; csak előre!

A fekete paripa ekkor neki iramodott s felvágatott az üveghegyen, hogy úgy látszott, mintha repülne; János pedig erősen és büszkén ült a nyeregben, mint egy hős lovag. Ottfönn a fekete azonnal a küzdterre futott, hol a lovagok már mind össze valának gyűlve.

Ekkor minden szem Jánosra irányult, mert oly szép lovast még soha sem láttak. János pedig kirántotta kardját és kiáltá:

— Lovagok! ide, a kinek kedve van a harcához!

Erre egymásután Jánosnak rugtattak s megküzdtek vele, de egyikök sem boldogulhatott; a kire kinyújtotta karját, annak elég volt, hogy többet ne kívánjon. A trombiták egyszerre megharsantak s a harcjátéknak vége lett. Ekkor felállt a király trónszékéről, hogy Jánost üdvözölje, de ez megfordította fekete paripáját és eltűnt. Ismét észrevétlenül visszalovagolt a várkastélyba, és úgy aludt, mint egy kis király.

Midőn másnap reggel a lovak után nézett, ismét hallá kiáltani:

— Jancsi! Jancsi!

— Mit akarsz feketécském? — kérdező János.

Hanem a fekete felelé:

— A pej hívott.

— Hát mit akarsz pejkóm?

— Nergelj meg, és lovagolj rajtam az üveghegyre, de ne engedd, hogy ottfön elfogjanak, és szerencsés leszesz.

— No az elfogatástól nem félek, — mondá János, megnyergelte a pejkót és ellovagolt.

A pej paripa pedig szörnyen sántitott, úgy hogy rá sem lehetett nézni, s az egész falu kikaczagta és kigunyolta Jánost, a ki azonban nagyon elégedett arcot vágott.

Az üveghegynél háromszor megrázta magát a pej, és abban a szempillantásban az egész János csak úgy ragyogott az aranytól és drágakövektől, hogy ki sem lehet mondani, és a paripa nyerge s kantárja oly értékes volt, hogy ritkította párját a világon.

— Most ülj erősen a nyeregbe, és ottfön emberül vágj középök! — mondá a pej; János pedig felelé:

— Én már tudom, mit kell tennem; csak előre!

A pej most mint a szélvész felrohant a hegyen s egyenest a küzdterre rugtatott. János pedig most ugyancsak hatalmasan vagdalkozott a lovagok közt, úgy hogy a sisak- és pénzéldarabok csak úgy röpködtek, a kardok és pajzsok pedig összetörttek.

Egyszerre, midőn a trombiták megharsantak, János megfordította pej lovát, hogy haza ugrasson. Hanem a király megparancsolá, zárják be a kaput, Jánost pedig élve, vagy halva fogják el; s ő maga is kivont karddal a kapu mellé állt. Midőn János oda ért és látta, hogy be van zárva, megsarkantyuzta paripáját és átugratott a kapun. A király ekkor utána vágott kardjával, hogy legalább megjelezze; de Jánosnak oly kemény volt a bőre, hogy a kard hegye eltört és benne maradt.

— Most majd megkapjuk őt, — mondá a király.

Másnap reggel hírnököket küldött szét mindenfelé, a kik kihirdették:

„Az a lovag, a kinek lábában benn van a király kardjának hegye, feleségül kapja a király leányát.“

Midőn a lovagok ezt hallották, sokan közülök letörték kardjok hegyét, lábukba szurták, és a királyhoz vitették magukat; hanem bizony szégyenszemre kikergették őket onnan, mert a lábukban lévő kardhegyek egyike sem illett a király kardjához.

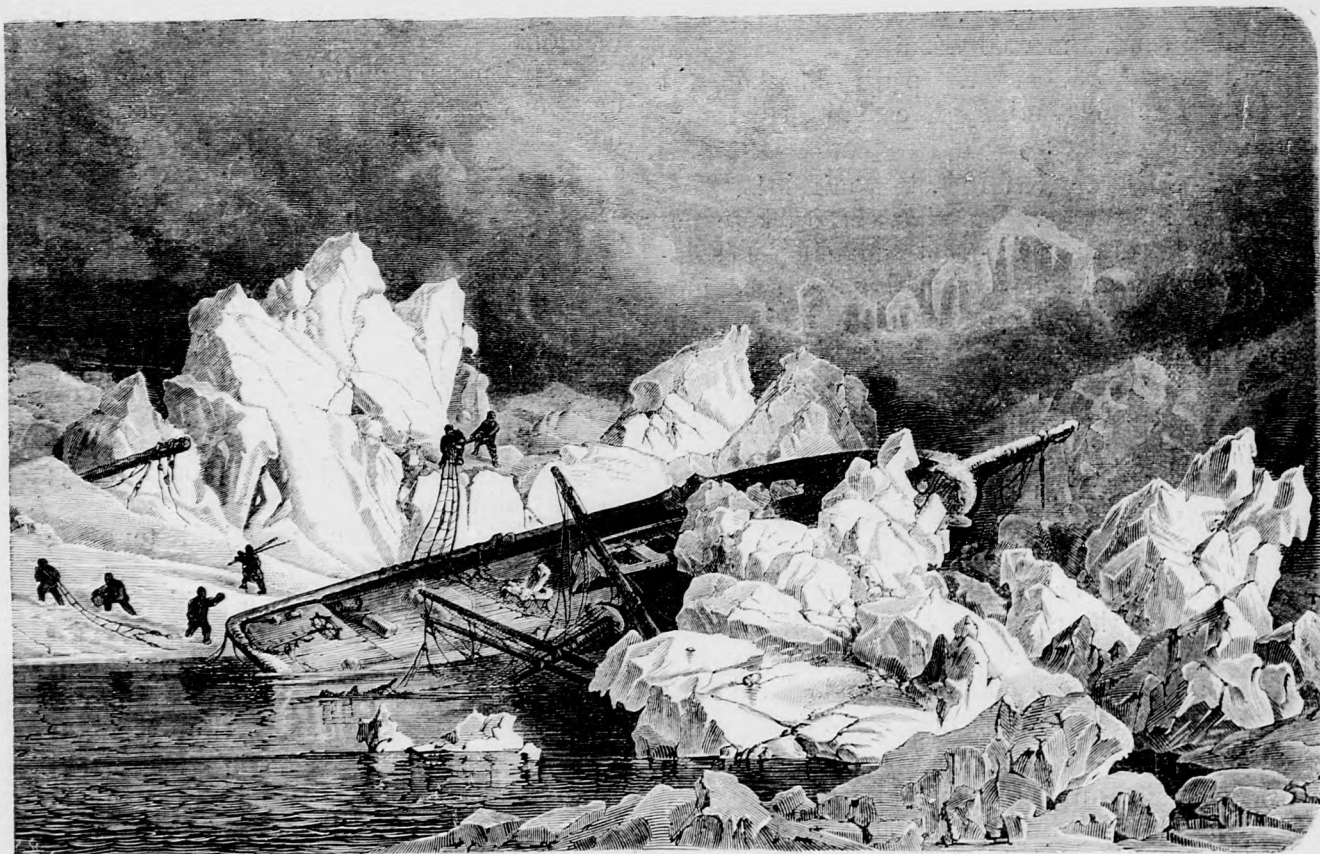
János eleinte föl sem vette a sebet,

János pedig mondá:

— No, hogyha szép jutalmat akarsz kapni, menj oda és mondd el ezt neki.

Az orvos tehát hamar bekötötte a sebet, aztán a királyhoz sietett. Midőn a király ezt hallá, mindjárt befogatott és Jánoshoz hajtattott. Ez a várkastélyban az ágyban feküdt, de a király azonnal ráismert és felkiáltott:

— Te legvitézebb valamennyi vitézeim

A „Hanza“ hajó roncsa.

mert neki a kardhegy annyi volt csak, mint nekünk egy picziny szálka. Hanem a seb lassankint elmérgesedett s annyira fájt, hogy János nem birt járni s kénytelen volt orvost hivatni. Midőn ez a sebet látta és a kardhegyet kihuzta, mondá:

— Ejnye, hiszen ez a király kardhegye, rajta van a királyi korona. Miért nem jelentetted magadat a királynál, hiszen feleségül nyerheted leányát!

közt, miért nem jelentkeztél előbb? Menyire örvendek, hogy megtaláltalak!

— Ugy gondolom, hogy még elég jókor történt, — felelé János; — mondd meg inkább, mikor legyen a menyekző?

— Ha ismét egészséges lesz, — viszonzá a király.

— No hát akkor csak tégy intézkedést, mert ez a szunyogcsipés itt a lábamon mit

sem jelent, — kiáltá János és hamar kiugrott az ágyból.

Igy hát a lakodalmat nagy ünnepélyességgel megtartották, s János királylyá lett, — és ő utána sem az üveghegyre erősebb János, sem a királyi trónra jobb király soha sem jutott.

Hát a földteke északi és déli sarkai, a miket örök jéghegyek áttörhetlen sáncgyűrűje fedez az emberi fürkészet betörése elől, — ki tudná megmondani: minők? ki készítette még azokról mappát? ki jelölt hozzá utakat, ki tűzött ki rajta pontokat, melyekhez a delejtű és szögmérő segítségével biztosan eljuthat a gondolkodó és számító ember?...

Hány ember veszett el, kit e rejtélyek

Eszkimó esolnak.

A jég birodalmában.

(Két képpel.)

Földgömbünk sok része ismeretlen még. Mi van az ős-erdők, mi van a végtelen sivatagok közepén, hol vannak a Nilus forrásai, mit rejt az Óceán sötétlő feneké, s mi rejlik a vulkánok tűz-örvényes gyomrában? — ki tudná azt egész bizonyossággal megmondani...

megfejtésének vágya kergetett, s mégis az utánok jövők nem riadtak vissza, nyomukba léptek s tovább haladtak egy lépéssel; majd csak akad, a kinek az utolsó lépés is sikerül talán...

Ilyen vágy volt az, mely 1869-ben a második német északi expedíciót az ismeretlen észak jégbirodalmának fölfedezési útjára indította.

Két hajó indult meg, a „Germania“ és a

„Hanza,“ 31, halált és veszélyt megvető emberrel, Koldewey Károly kapitány vezérlete alatt.

Sokáig nem lehetett felölök hallani. Végre megérkeztek, éppen a francia-porosz háboru kitörésekor, — és négy vastag kötetben kiadták élményeiket, s kincseket hoztak a tudománynak onnan, a hol „nincsen semmi.“

A két hajó együtt indult meg a bremai kikötőből. Az északi sarkkör alatt elevezve, a tenger egyhangúsága s örökös köd fogadta őket. Ki akartak szállni a Jan Mayen nevű tűzhányó szigeten, de az nem sikerült.

Észak-nyugatnak folytaták utjokat, hogy Grönland keleti partjait elérjék, a 75-dik fok alatt jégbirodalmon hatolva keresztül. Itt kezdődött küzdelmök a vad elemekkel. Ahhoz járult, hogy a két hajó, mely eddig együtt haladt, elszakadt egymástól, hogy soha meg ne lássák egymást többé. A „Germania“ szerencsésen elérte Grönland partjait, — de a szerencsétlen „Hanzá“-ra, Hegemann kapitány vezénylete alatt, szomorú sors várakozott. Jégtorlaszokkal, uszó jéghegyekkel küzdött folytonosan, melyek minden pillanatban összezuzással fenyegettek. A hajó mindig mélyebbre és mélyebbre hatolt a tengerbe, mely olyan volt, mint egy jégből alkotott pokol.

A hol a víz szabad volt a jégtől, ott is csak kisebbszerű tavakat képezett már. Szeptember 15-én a „Hanzát“ „bevette az Isten hidege,“ mintha gyökeret eresztett volna, nem mozdult, oda fagyott két óriási uszó jéghegy közé.

Ekkor a legénység kiszállt a tehetetlen hajóból a jéghegyre, s ott vert tanyát, a hajó kőszénéből építvén rajta kunyhót.

A jég azonban mindig összébb szorult, a közbe csikorított hajó minden eresztékében recsegett, — látnivaló volt, hogy odavész; leszédtek tehát róla mindent, a minek még hasznát remélték vehetni.

De ott a jég hátán és a hó alatt, reszketve a képzelhetetlen hidegtől, összeszorulva a szűk kőszénkunyhóban, a tenger áramlata által hajtva, mégis volt annyi lélekjelenlétök a tudomány e hős-szívű apostolainak, hogy tapasztalataikat följegyezzék. Megfigyelték a hőmérséket, lerajzolták a távol derengő partokat és az uszó jéghegyeket,

melyek fehér kísértetként haladtak el mellettök, irtóztató csendes ünnepélyességgel; — lerajzolták házukat, sőt még a jéghegy oldalához oda tapadt „Hanza“ roncsát is, s mint az képünkön látható.

Egy éjjel ez a tört hajó is csendesen, csaknem észrevétlenül a tengerbe hanyatlott s odaveszett.

Számukra már csak a mentőcsolnakok maradtak, a miken végre csodálatos módon megmenekültek, s 1870. június 15-én Friedrichsthalban kikötöttek.

Mint említök, a „Germania“ szerencsésebb volt, s Grönlandban érdekes kutatásokat tett.

Második képünk egy eszkimó cset-halász-csolnakot („rajak“) ábrázol, a minök egy farka kacsa módjára kísérték a „Germaniát.“

A kis árva.

Mindenható Isten!
Az árvák Istene!
Tekints alá hozzám,
Tekints fiadra le.
Reszkető kis kezem
Föltárom tehozzád:
Oh hallgasd meg Isten,
Az árva imáját!

Fölvívtad magadhoz
Drága szüléimet,
Kik most oly boldogok
Ottan te melletted;
Csak engem hagytál itt,
Mért nem hívtál föl hát?...
Oh hallgasd meg Isten,
Az árva imáját! —

Sokat, sokat sirtam
A kis temetőben,
S gondoltam, hogy imám
Meghallja az Isten;
Azt kértem én tőle:
Vegye el az árvát!...
Oh hallgasd meg Isten
Az árva imáját! —

Árvák nagy Istene!
Tekints alá reám
S ne hagyj tovább itten
A bú éjszakáján . . .
Hívj a boldogságnak
Szép hajnalába át,
S ne hagyd itt szenvedni
Tovább a kis árvát!

* * *

Letűnt a nap s jött az éjjel,
És nyugalmat hintett széjjel,
Csupán csak az árva gyermek
Nem leli a nyugalmat meg.

Még egyszer fölnezz az égre,
Mely ezer szemével néz le,
A hol az Úristen székel,
A hol minden ragyog ékkel.

És az árva két szemébe'
Köny helyett ragyog a béke,
Visszaroskad a két sírra,
S lecsendesül keble kínja.

Nem sír, nem zokog az árva,
Mindkét szeme be van zárva,
Fölvívta őt a nagy Isten,
Ugyis árva volt csak itten. . . .

* * *

S más nap a jó szülők mellett
Egy új sírnak adnak helyet,
E kis síron nincs koszorú
. . . Itt nyugszik az árva fiú! —

A három pár és az egyetlen.

— Rökkert —

Két füled van és csak egy szád,
E miatt ne panaszkodjál;
Nagyon sokat kell ám hallnod
És keveset szólnod, — ez áll.

Két szemed van és csak egy szád,
Pedig mindez nagyon bölcsen;
Hogy az olykor szemléltetket
Ne fecsegd ki könnyelműen.

Két karod van és csak egy szád,
S teremtetett ez a végre,
Hogy két karod a muukára
S egy szád legyen az ovésre! —

Nézz az égre. . . .

Nézz az égre, ha keserv bánt,
Tekints oda, hogyha baj ér,
Nézz az égre, ha reményed
Eltűnt s vele minden babér.

És gondold meg, hogy az Isten
Adta neked mindezeket,
És szivedből Isten iránt
Ne hüljön ki a szeretet,

Ha elhagyod, ő is elhagy,
Ha szereted, ő is szeret
S megvéd téged minden bajban,
Mely érheti az életet.

Nézz az égre akkor, midőn
Már elhagyott de mindenik,
S legyen az a kárpótlásod,
Hogy ott fenn az Isten lakik!

Csak ő legyen a támaszod
És szivednek szent reménye,
S ha keserv bánt, avagy baj ér,
Tekints hozzá föl az égre!!

Körösy László.

Egy rettentő vendég.

— Afrikai kaland. —

A Nilus által szétvágott sziklaszorosokon túl — beszél egy angol utazó — egy körülbelül 20 főből álló néger csapatot találkoztunk. Szorosan a folyó mellett haladtak, dél felé fordított arcuzal.

Bőrük feketesége elárulá, hogy azon törzsek egyikéhez tartoznak, melyek onnan körülbelül 200 mértföldnyire laknak.

Kíváncsiságom felébredt. A mennyire távcsőmmel kivehetém, fegyvertelenek voltak, lassan mozogtak és igen fáradtaknak látszottak. Kezembe vevém dupla-csővű fegyveremet, s egy szolgától kísérve feljök közeledtem

Közeledésünkre [a feketék megrettenve futottak ide s tova. Nehány a vízbe ugrott, mely nekik azonban csak övig ért, s hallgatva várták a jövő dolgokat. Szolgám bizonyos jeleket adott, mire a futók megállottak s földre borultak.

A mint mellettük voltunk, észrevettük, hogy szegények közel vannak az éhhalálhoz. Nagy fekete szemek ki voltak meredve s oldalbordáikat meg lehetett volna számítani.

— Enni kérnek, — mondá szolgám, miután beszédbe eredt velök. — Tizenkét nap óta éheznek.

Elvittük a csapatot kis táborunkba, hol egy velünk hozott kis bika áldozatul esett a feketék fogainak.

A négerek borzasztó dolgokat meséltek nekünk. Egy messzelakó törzsből valók voltak; a szomszéd törzs megrohanta volt őket, s majd mindnyájukat elfogván, rabszolgául akarták eladni. Minden őrizet mellett is azonban valami harmincznek sikerült megszökni.

Ezek azután fegyvertelenül, élelemszerek nélkül, honuk felé tartottak. Az első napok alatt teknős-békákkal csillapították éhségüket, később a sivár sziklák közt vízzel egyebet nem találtak.

Vándorlásuk harmadik napján kísérőjük akadt, — egy óriási vén oroszlány, mely lassan követé a csoportot. — Éstefelé eltűnt.

A négereknek sikerült tüzet rakni, hogy a hideg ellen védhessék magukat. — Ott ültek a tűz mellett, összegörnyedve az éhségtől, míg mások hullákhöz hasonlóan terültek végig a földön.

Ekkor egyszerre az oroszlány bögeése hallatszott.

A mint a négerek hátranéztek, ott feködött a rettentő vendég egy fölöttük emelkedő s kinyuló tizenhat lábnyi magas sziklán, talpait nyalva s lefelé pislogva, mintha a tűz füstje nem tetszenék neki.

Még mozdulatlanok voltak a megrettent négerek, midőn egyszerre látták az oroszlány repülő farkesimbókját. — Mint nyilból löve termett köztük, s megragadta áldozatját, melynek csontjait szétzuzta, s a nélkül, hogy a többiekkel törődött volna, ott tartá vacsoráját.

Másnap este újra ott volt az oroszlány az áldozatért, s így tartott ez kilencz napig.

Még aznap este lelőttük az oroszlányt. Óriási vén állat volt. Azt azonban nem bírtuk megakadályozni, hogy egy csapat egyiptomi gyalogság a szökevényeket el ne fogja; a szegényeket aztán lánczra verve rabszolgaságba kísérték.

Közli: Fabiny Lajos.

A csalogányhoz.

Csalogány, ki vidoran
Szökdelsz a fa-ágakon,
S ajkaidról a dallam
Fel-felhangzik olykoron:
Rakd közel — szépen kérlek —
Lakomhoz kicsiny fészked.

Ha dalolsz keservesen,
Mielőtt a nap éled,
Vagy holdvilágos esten:
— Hogy én is dalljak véled, —
Rakd közel — szépen kérlek —
Lakomhoz kicsiny fészked.

Vagy, ha kebled fölhevül,
És öröm rezzenti meg,
Hogy ne dalolj egyedül,
Hogy részes legyek véled:
Rakd közd — szépen kérlek —
Lakomhoz kicsiny fészked.

Ifj. Timár Károly.

Történeti karczolatok.

I. Napoleon, francia császár.

O'Meara, a ki Sz. Ilona szigetén Napoleonnak, ottani fogságának három első évében, seborvosa volt, egykor azt a kérdést intézte Napoleonhoz: Vajjon melyik ütközet- vagy ütközetekben volt kitéve a legnagyobb veszedelemnek? mire az így válaszolt:

— Hadjárataim kezdetén Toulon mellett, és főleg Arcole-nál. Itt lovamat egy golyó sujtá meg; lovam a sebtől feldühödve elragadott s az ellenség felé vágta-tott. Halálos ijedtében beugrott egy mozsárba, s ott el is vészett, engem nyakig

kagyván elmerülve a mocsárban oly helyzetben, hogy nem bírtam kibontakozni. Azon pillanatban azt hittem, hogy az osztrákok közeledni fognak, s fejemet, a mely egyedül állott ki a mocsárból, levágják; — a mit meg is tehettek volna, de e részben a hozzám férhetés nehéz volta s az által voltak akadályozva, hogy megmentésemre közeledtek katonáim.

Kérdezé továbbá O'Meara: vajjon kapott-e kisebbszerű sebeket.

— Több ízben, — felelé Napoleon, — de alig többször egyszernél használtam seborvosi segélyt, vagy estem seblázba. Marengó-nál egy ágyugolyó jobb lábam csizmájáról egy darabot elsodrott s egy kissé megjelölte bőrömet, de én csak kis darabka vásznat, mely sós vízbe volt áztatva, tettem rá.

O'Meara felemlité azon sebet, melynek forradása Napoleon bal lába térdén felül volt látható.

— Ez — ugymond Napoleon — egy szuronydöfés emléke.

Azon kérdésre, vajjon sokszor történt-e, hogy lova alatta meglövetett? válaszolá Napoleon:

— Életemben tizenölecz vagy tizenkilenc ízben.

— Midőn mintegy tizenhét éves voltam, — folytatá Napoleon, — kevés hija volt, hogy a Szajna folyóban el nem merültem. Uszásközben tudniillik görcs ragadott meg, s sikertelen erőlködés után merülni kezdtem. E pillanatban úgy érzém magam, mintha haldoklanám, s mindjárt rá eszméletemet vesztém. De miután elsülyedtem, a folyam egy fővénytortlat felé sodorván, annak szélére kivetett, a hol nem tudom mennyi ideig eszmélet nélkül feküdtem. Nehány pajtásom, a kik megpillantottak és segítségemre siettek, felélesztett; a minék nagyon örültek annál inkább, mert midőn engem merülni és azt is láták, hogy a folyam jó messzire magával ragadt, lemondtak életemről.

Napoleon császár kis fiát az ugynevezett kis római királyt, imádásig szerette és sokat foglalkozott vele. Enyelgett s játszadozott azzal, mintha maga is csak hat-

éves volna. Sohszor a fiucskaival a tükör elé állott s oly arcfintorgatásokat vitt véghez, mik könyezésig neveltették meg azt. Ha némelykor a fiucska sokallván az inderkedést sirásra fakadt, azt mondá neki Napoleon:

— Hogyhogy sire! te sirsz? Oh! királynak lenni és sirni, csunya dolog, piha!

Ha St.-Cloudban tartózkodott a kis római király, igen szeretett az ablakhoz állani, miszerint az ott elmenőket nézhesse.

Egykor kis távolságban megpillant egy mély gyászba öltözött nőt, a ki egy, szintén gyászruhában lévő fiucska-t vezetett kezénél fogva. E fiu, ki a kis herczeggel majdnem egykoru lehetett, nagy papirost tartott kezében s azt többször felemelé a kis római király ablaka irányában.

— Miért van az a fiu fekete ruhába öltöztetve? — kérdi a kis herczeg nevelőnőjétől.

— Valószínűleg azért, mert meghalt az atyja, — válaszol a nevelőnő, s kérdi: ön talán azt akarja tudni, hogy mit kíván ama fiucska? — A császár parancsa az volt, hogy fiát már kicsi korában szoktassék az ügyefogyottakkal érintkezni.

Az említett nő tehát a gyermekkel együtt bevezettetett a kis herczeghez. E nő csakugyan fiatal özvegy volt, kinek férje azelőtt három hónappal halt meg a spanyol háboruban kapott sebei következtében. Az özvegy nő tehát ellátási díjért folyamodván, úgy gondolá, hogy, mert kicsi fia majdnem egykoru volt a herczeggel, ezen körülmény jó hatásu lehetne; miért is folyamodványát fiának kezébe adta. Nem esalatkozott a nő, a kis herczeg a kicsi folyamodóra tekintvén, elérzékenyült.

A császár vadászaton volt, miért is csak másnap reggelinél volt alkalma a herczegnek azon folyamodványokat, melyek neki átadattak, atyjának, a császárnak bemutatni. Midőn tehát atyjához ment, a feljebb említett fiucska folyamodványát maga szántából a többi közöl kivette és azt kezében tartva s a császárhoz közeledvén, mondja:

— Ime, papám! folyamodvány egy fiutól, ki egészen fekete ruhában van öltözve! az ő papáját temiattad lötték agyon, és

most mamája ellátási díjért folyamodik, mert szegény és búsul.

— Hogy-hogy? -- mondja a császár, s fiacskáját magához vonja; — te már ellátási díjakat osztogatsz? Bizony korán kezdesz hozzá; no hadd lássam, ki a védenczed.

Az özvegy az iratok tanusítása szerint jogositva volt kérelmére, a mely azonban huzamos tárgyalások folytán talán csak egy vagy két év múlva teljesített volt, holott most azon szerencsében részesült, miként az ellátási oklevél neki még ugyanaznap kézbesített, azon toldalékkal: hogy hátralék czime alatt egyuttal egy egész évi illeték is utalványoztatott számára.

A császár így szokott intézkedni harczosai özvegyeire nézve, mondván: „Semmi sem pótolhatja az életvesztéssel összekötött áldozatot, és mindent fel kell használni arra, miszerint a szomorúság legalább az állam háladatosságában találhasson némi vigasztalást.“

Napoleonnak, midőn táborban volt, az volt a szokása, hogy éjszaka maga egyedül bejárta a táborhelyet, meggyőződést akarván szerezni az örök ébrenlétéről. Ilyen körjárat alkalmával ráakadt egy katonára, a ki egy keresztut mellett örül volt kiállítva, azon meghagyással, miszerint azon az uton senkiinek, bárki legyen az, az elmentelt meg ne engedje.

Oda közeledvén Napoleon, kire a katonára nem ismert, ez rákiált: „Vissza!“ — Napoleon azt mondja: hogy körjáratban van s hogy ő alvezér. Mire azt mondja a katonára:

— „Vissza Isten-adtája! keresztül nem bocsátom önt, légyen bárki fia, de még akkor sem, ha ön maga volna a kis káplár!“ (E melléknevet: „kis káplár,“ az olasz hadseregnek adták Napoleonnak, alkalmasint alacsony termete miatt.)

A császár látván, hogy nem mehet semmire, visszafordult.

Másnap reggel tudakozódott azon katonára magaviseletéről s egyéb viszonyairól, s a katonára nézve igen kedvező hírt vévén, azt maga elé hivatá, megdicséré a mult éjjel tanusított magatartását, s legott tisztte nevezte ki.

Aranynyal fölmérve.

Egy Bischof nevű, német eredetű gazdag new-yorki kereskedőnek volt egy fiatal leánya, Ida, és egy segédje, John Brown. Ez a John megszerette a leányt, s elég merész volt őt atyjától megkérni. Bischof a kérést gunyosan visszautasította, s minthogy tudta, hogy Brown fizetéséből alig takaríthott meg 200 dollárt, több tanu előtt ezt mondá:

— Én önnek adom leányomat, ha ön képes lesz őt arannyal fölmérni!

Brown szaván fogta a kereskedőt, s kérte, hogy ez ígéretet írásban adja ki. Abban a meggyőződésben, miszerint a segédnek soha sem lesz annyi pénze, az írásbeli ígéret megadatott, sajt Bischof és két tanu aláírta.

A mint Brown ez iratot átvette, azonnal bucsút vett a háztól és Kaliforniába utazott, hogy beálljon aranyásónak.

Több hónapon át nagyon keveset szerzett, de folytonos levelezésben állt Idával, s egész komolyan állítá, hogy nem nyugszik előbb, míg nem lesz képes őt arannyal fölmérni.

Ida titokban megméréte magát, és megírta Johnnak, hány fontot nyom. A hasonló suly aranyban 36,000 dollárt tett volna.

Egyszerre Brown mintegy 20,000 dollár értékű aranyeletre talált, s néhány nappal később 3000 dollárt nyert a játékban. De miután ez utóbbi összegből 2000-et elvesztett, megfogadta, hogy többé nem játszik, hanem szorgalmasan dolgozik az aknában.

Ida atyja meghallván, hogy Brown már tekintélyes összeget szerzett, ezt gondolá:

— Hm! Én szavamat tartom, de egyetlen dollárt sem engedek el.

Ida most, hogy sulyából veszítsen, csak a legszükségesebb táplálékra kezdett szorítkozni, s egy idő múlva azt írta Johnnak, hogy már 2000 dollárral kevesebbre van szükség.

Erre Brown levelében gyengéden kérte őt, hogy hagyjon föl ezen lesóványkodási rendszerrel, — s végre egész váratlanul megjelent New-Yorkban 40,000 dollárral.

Idát most arannyal fölmérték, s kiűnt, hogy csak 30,000 dollárnyit nyomott.

E pénzhez Bischof szintén 30,000 dollárt tett kiházasítási összeg gyanánt, s a boldog pár megtartotta a menyegzöt.

A czég ezentul „Bischof és Brown“ nevet kapott, s az üzlet „A helyes mértékhez“ van czimezve. A bolt tele van vevőkkel, kiket a kíváncsiság visz oda, hogy a fiatal párt láthassák.

A nagyvilágból.

— A német trónörökös legidősb fia, Vilmos herceg, Kasselben a nyilvános gymnasiumba jár. Atyja s anyja, a trónörökös és neje, személyesen vitték el a nevezett gymnasium igazgatójához s minden más egyénektől megkövetelt formalitásokat megtettek a beiratásnál s kimondották nyíltan, hogy a herceget csak „ön“-nek s „Vilmos herceg“-nek szólít-ák s általában semmi megkülönböztetést ne tegyenek közte s tanulóársai közt, kikkel folytonos társalgását, ők, a szülők, egyenesen megkívánják.

— Halálos forrás. Egy kaliforniai lap írja a következőket: „Félóránira a Bar. leth Springs mellett fekvő hegytől van az ugynevezett légszeszfórá. Ez valószínűleg a legnagyobb esodája. A víz jéghideg, de a mellett buzog és habzik, mintha forna; a legnagyobb esoda pedig az, hogy e légszesz beszívása okvetlenül halált von maga után. A forrás körül 100 rőfnyire nem található élő lény, sőt a madarak is, a melyek fölötté elröpülnek, halva hullnak a vízbe. Hogy megvizsgáljuk a forrás pusztító tulajdonságait, kísérletet tettünk egy gyikkal, melyet néhány lábnyira a víz fölé tartottunk és két perc alatt odaveszett. Emberi lényt 20 perc alatt ölhet meg a gőz ereje. Mi vagy öt perczig álltunk a forrásnál és máris zsibbadást és álmodást éreztünk, míg szemünk elhomályosultak. A légszesz, mely itt kiömlik a szénsav legerősebb neme, s innen van pusztító ereje.“

A d o m á k.

— A pajkos deákok. A vizsgák szerencsésen véget értek.

Csak néhány deák barangolt még egy kis városban, mert a szegényeket letartóztatták.

Három ilyen kolléga összebeszél, hogy megboszulják magukat először is a cipós-asszonyon, ki elég vakmerő volt két forint két krajezáért a kapitányságnál bepörölni őket.

Először is tehát szereztek egy hintót.

Aztán elmentek a cipós-asszonyhoz.

A szószóló most ünnepélyesen kilépett a hintóból és kezét adott a vén asszonynak ilyen szavak között:

— Tisztes matróna! A pénzedet lefizettük,

kövesedjék meg minden krajezárod, mert kegyetlenül sanyargattál. Itt eskü-zünk, ha mi urakká leszünk, téged záratunk először is a legmélyebb börtönbe.

De ekkor egy másik hintóbeli a cipós-asztalt és a hintó-kerekét közelebbi összeköttetésbe hozta egy zsinórral. A midőn a hintó elkezdett robogni, fölfordult az asztal, a cipók kegyetlen táncza között. Az asztal is egy darabig a hintó után csuszott, de a zsinór szakadtával elbucszott a pajkos deákoktól.

— Miért kérdezte? Besorozták a cigányt katonának, el is vitték a háboruba. Nemsokára csatára került a dolog.

— Kírem sípen, vitízs káplár uram, hát aztán melyik azs én ellensígem? — kérdi a cigány szepegve.

— Mindaz, a ki veled szembe jó, — feleli a káplár. — De hát miért kérdezed?

— Csak aszirt, mert szeretnék vele kibékülni, — nyögte ki keservesen a fekete regruta.

T a l á n y o k.

1)

Finta Gábortól.

Lóugrás szerint megfjéjtendő.

gyunk,	zán-	gyer-	öz-	Mind-	és	sük	Légy
me-	lárd	va-	kat.	a-	retet,	ledd!	haza-
ha-	Közös	sze-	anya	tás	nyájan	gaz-	res-
Szi-	kei	és	lás	nyán-	nyán-	sze-	fe-
ba-	gyar	le-	tar-	egy	dag	sze-	kat.
hát	münk	ha-	kat :	gyer-	a-	ne	gény,
ma-	junk,	ö-	gyea	vagy	e	Sze-	kek
rö-	te-	mi	S mint	ressük	me-	sze-	kettőt

(2)

KV

3)

y

kk

4)

Dobay Lajostól.

3. 2. 3. 5. 6. Kerti növény és keserü
 3. 6. 1. 5. 6. Ez egy kis tengeri jármü.
 3. 2. Az ételnek ez ad ízet.
 1. 2. 3. 5. 6. Sok férfi bírja e nevet.
 5. 6. 3. Többnyire vesszöböl fonják
 5. 2. 4. Mérges, hogyha felboszantják.
 3. 4. 2. Hazánknak egy kis folyója.
 5. 6. 3. 3. 6. Ez pedig egy szép városa.
 3. 6. 5. 5. A játékok egyik neme.

6. 5. 2. 3. Sok férfinak ez a neve.
 1. 2. 3. Ő a jövődöbe látó.
 1. 2. 5. 6. 4. } Mind a kettő jeles író.
 1-6. }

5)

K. L.-tól.

5. 6. 7. »Benne a szív és szívben ez,
 Öröm s bú közt barátod lesz.
 3. 4. 9. Ha ezt látjuk, úgy a multra
 Röppen képzetünknek szárnya.
 2. 5. 6. Hellászbán hegycsoportozat,
 Vagy nők híják így magokat.
 7. 8. 9. Ez a jóság semmit sem ér,
 S a zsidó mégis hozzá fér.
 3. 6. 1. Retteg az igaz bírótul,
 Kitől rája ítélet hull.
 1. 4. 3. Sokan, sokat isznak ebből,
 S vidulnak a hegy levétől.
 2-3. Vajha minden sajtó sebre
 Ilyen elegendő lenne.
 2. 3. 4. 5. 6. Ott, hol írók szerepelnek,
 Van a rendes helye ennek.
 9. 6. 7. 8. 9. Ott zúg, vagy a vizek tükrén,
 Vagy gőz és szél hajtja szintén.
 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. A nemzetnek műveltségét
 Csakis ebből láthatjuk meg,
 Ettől függ a boldogság s lét
 S ez alapja a jövőnek.
 1-9. A világrész egyik része,
 Mely rendesen van szervezve,
 Hazája a bennlakóknak,
 Melyért élnek, melyért halnak.

Számfeladvány.

6)

Vladár Mariskától.

Egy társaságban van 85 személy, ezek közt
 férfi négy-annyi, mint nő.

Kérdés: hány férfi és hány nő van ama tár-
 saságban?

7)

Melyik számnak a fele kétszer olyan nagy,
 mint negyedrésze? ki tudná hirtelenében meg-
 mondani???

— **Felhívás.** Kovács Ödön, lapunk mun-
 katársa, előfizetést hirdet „Gyakorlatok
 a franczia nyelv tanulásának meg-
 könnyítésére“ című iskolai kézikönyvre.
 Felhívását az ügy érdekében itt közöljük s egy-
 szersmind szíves pártolásába ajánljuk olvasó-
 inknak:

„Miután felhívásomat szerencsém van a
 tanügy barátai- és pártfogóihoz benyújtani, kö-
 telezve érezem magamat könyvem célját illető-
 leg néhány szerény szót mondani.

Napjainkban, midőn a nyelvek ismeretére
 mindinkább kiváló gond fordítatik, 's főképen az
 európai nyelveket illetőleg az oktatás terén ha-
 zánkban is jelentékenyebb reformok történtek,

mindinkább kiviláglik oly közegek és eszközök
 szüksége, melyekkel — hogy a kitüzött czélt
 hazánkfiával a nyelvek ismerete és alapos elsajá-
 títása tekintetében — elérjünk — jelenleg nem,
 vagy csak roppant csekély számmal rendelkezünk.

Igy vagyunk a franczia nyelvvel; „Gyakor-
 ló könyveink“ nincsenek, holott ma
 holnap kötelezővé válik a franczia nyelv tanítása,
 — így tehát nincsen átmenet a nyelvtan és a már
 kellő gyakorlottságot igénylő szak-olvasó könyv-
 vek között, melynek fokozatos áttanulása után
 érhetne csak a növendék czélt, s nem tenne a
 nyelvben ugrást, amellet a tanügy barátai nem
 lennének gátolva a nyelvnek a növendékekkel
 való elsajátításában, mint most vannak.

Én tehát a nyelvtanítási eszközök ezen hiá-
 nyos állapotában kézikönyvemmel nagy hézagot
 vélek pótolhatni, a miért is ennek bővebb átné-
 zésére, s ha alkalmasnak találtatik, — pártfogá-
 sára a tanügy barátait kérem fel, a kik a könyv-
 nek hol és mikori használatását szintén megítél-
 hetik.

Észközeink ezen hézagos voltát tartottam
 szem előtt, s ezeknek pótlását a mennyire ifju
 erőmtől tellett, — elősegíteni tüstem ki czélul,
 midőn jelen kézikönyvem készítésére indítottam.
 — És hogy a könyvet szegényebb sorsu tanulóink
 is megszerezhessék, odaműködtem, hogy azt a le-
 hető legjutányosabb áron kaphassák meg.

A mű füzetekben fog megjelenni; jelenleg
 még csak az 1-ső füzet jelent meg 50, és pedig 25
 magyar és 25 franczia gyakorlattal váltogatva, a
 hozzá tartozó magyarázatokkal együtt, melyek-
 hoz függelékképen a rendhagyó ígék lajstroma
 van adva.

Az első füzet ára 40 kr.

Gyűjtőknek 6 egyszerre beküldött megren-
 delő után egy tiszteletpéldány adatik.

A megrendelési pénzek Rigler
 József Ede nyomdatulajdonos és
 papirkereskedő urhoz, kecskeméti-
 utca 11. sz. alá intézendők, legzélszerűbben
 postautalványokkal. — Ezenfelül a venni akaró-
 k a könyvet Aigner Lajos könyvkeres-
 kedésében is (váczi-utca nenzeti szálloda)
 megszerezhetik.

Budapestben, 1874. szeptember 20.

Kovács Ödön,
 a mű szerzője.

TARTALOM.

Kató néni, és a bolygó ikrek. — Három huszár. —
 Az erős János. — A jég birodalmában. (Két képpel.) —
 A kis árva. — A három pár és az egyetlen. — Nézz az
 égre. — Egy rettentő vendég. — A csalogányhoz. — Tor-
 téneti karczolatok. — Aranynyal földmérve. — A nagyvi-
 lágból. — Adomák. — Talányok. — Felhívás.

Felelős szerkesztő: **K.-Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: **Franklin-Társulat** magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapestben, (egyetem-utca 4. sz.)